

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ (Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

№ _____
На № _____ Від _____

**Міністерствам, іншим центральним
органам виконавчої влади, обласним та
Київській міській державним
адміністраціям (за списком)**

Щодо забезпечення та підвищення
якості внутрішнього аудиту

Міністерством фінансів України опрацьовано внутрішні документи з питань проведення внутрішнього аудиту за аспектами внутрішніх оцінок якості (далі – внутрішні документи), а також програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту (далі – програми) окремих центральних органів виконавчої влади, отримані на запит Мінфіну, на предмет урегульованості аспектів/процедур проведення внутрішніх оцінок якості, змісту визначених заходів для підвищення якості внутрішнього аудиту та стану врахування вимог законодавства у сфері внутрішнього аудиту.

За результатами аналізу встановлено наявність низки типових упущень та невідповідностей положень внутрішніх документів вимогам нормативно-правових актів з питань внутрішнього аудиту, недоліків при складанні програм тощо, які мають вплив на дієвість заходів із гарантування та підвищення якості внутрішнього аудиту загалом.

Щодо унормування порядку проведення внутрішніх оцінок якості у внутрішніх документах

Процес (порядок) здійснення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту недостатньо врегульований у внутрішніх документах більшості органів, зокрема:

1. У внутрішніх документах окремих органів взагалі відсутні положення щодо необхідності здійснення внутрішніх оцінок якості та складання програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту та, відповідно, не визначено порядок проведення таких оцінок.

2. У більшості випадків внутрішніми документами визначено лише загальні аспекти щодо необхідності проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та складання програм, зокрема, виключно в обсязі положень пунктів 6.1 – 6.5 глави 6 розділу IV Стандартів внутрішнього аудиту, затверджених наказом Мінфіну від 04.10.2011 № 1247 та зареєстрованих в Мін'юсті 20.10.2011 за № 1219/19957 (далі – Стандарти). При цьому, не визначено конкретні процедури, методологію, критерії, форми (шаблони) проведення внутрішніх оцінок якості, терміни їх проведення, процедури документування та оцінювання результатів тощо.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [41CDBEF7B7ADD73104000000C107000043120000](#)

Підписувач [Маркарова Оксана Сергіївна](#)

Дійсний з [10/16/2018 13:07:30](#) по [10/16/2020 13:07:30](#)

Міністерство фінансів України

33030-07-5/29494 від 14.11.2018

3. Внутрішніми документами, що регламентують питання проведення внутрішніх оцінок якості, не визначено конкретні показники (питання, критерії тощо), за якими проводиться відповідна оцінка; при затвердженні оціночних форм (з відповідними переліками питань/критеріїв) не регламентуються питання оцінки отриманих результатів.

Водночас, унормування відповідних питань у внутрішніх документах дозволить уніфікувати підходи до проведення внутрішніх оцінок якості та уникнути можливості різного тлумачення результатів оцінювання.

4. При проведенні внутрішніх оцінок якості поза увагою залишаються окремі важливі аспекти реалізації функції внутрішнього аудиту, оскільки оцінювання за відповідними напрямками не передбачено внутрішніми документами.

Наприклад, в окремих випадках для дослідження при проведенні внутрішніх оцінок якості визначено лише три блоки – внутрішня нормативна база, система планування і виконання планів, організаційні та функціональні аспекти проведення аудитів. Внутрішніми документами більшості органів не передбачено дослідження при проведенні внутрішніх оцінок якості питань щодо організаційної та функціональної незалежності підрозділу; стану укомплектування підрозділу та відповідності персоналу кваліфікаційним вимогам тощо.

5. Внутрішніми документами, що регламентують питання проведення внутрішніх оцінок якості, взагалі не передбачено здійснення постійного моніторингу діяльності з внутрішнього аудиту (вимоги пункту 6.4 глави 6 розділу IV Стандартів) та/або не визначено осіб, відповідальних за здійснення такого моніторингу.

6. У більшості органів внутрішні документи не визначають шляхи (процедури) вирішення спірних питань за результатами проведених внутрішніх оцінок якості.

7. Не забезпечено актуалізацію внутрішніх документів, що регламентують питання проведення внутрішніх оцінок якості, відповідно до змін у законодавстві з питань внутрішнього аудиту.

Щодо складання програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту

В окремих випадках не забезпечено складання річних програм або ж відповідна робота здійснюється переважно формально, зокрема:

1. На порушення вимог пункту 6.2 глави 6 розділу IV Стандартів в окремих органах взагалі не забезпечено щорічне складання програм.

2. Програми окремих органів не визначають заходів, спрямованих на підвищення якості функції внутрішнього аудиту, а містять переважно положення щодо виконання діяльності, яка має здійснюватись підрозділом внутрішнього аудиту згідно із вимогами законодавства. При цьому, не враховується актуальна проблематика у реалізації функції внутрішнього аудиту, зокрема, виявлена за результатами внутрішніх оцінок якості.

Наприклад, до програм, серед іншого, включено такі заходи як: підготовка піврічних планів діяльності з внутрішнього аудиту та розміщення їх на офіційному веб-сайті; проведення внутрішніх аудитів відповідно до затверджених піврічних планів, оформлення наказів на їх проведення та програм; інформування керівництва про результати завершених аудитів; моніторинг впровадження аудиторських рекомендацій; підготовка звіту про результати діяльності підрозділу тощо.

3. В окремих випадках програми не включають проведення періодичних внутрішніх оцінок (вимоги пункту 6.3 глави 6 розділу IV Стандартів).

4. Відсутній зв'язок між визначеними у програмах заходами та проблематикою щодо реалізації функції внутрішнього аудиту в органі, на вирішення якої вони спрямовані.

Наприклад, зі змісту програм багатьох органів не можливо визначити проблеми, недоліки при здійсненні внутрішнього аудиту, на вирішення яких безпосередньо спрямовані відповідні заходи. Зазначене може свідчити, зокрема, про формальне проведення внутрішніх оцінок якості та незабезпечення виявлення за їх результатами тих аспектів діяльності з внутрішнього аудиту, які потребують удосконалення.

5. В окремих органах програми на різні роки містять абсолютно ідентичний перелік

заходів і завдань.

Зазначене може свідчити, зокрема, про незабезпечення виконання визначених заходів у попередні звітні роки, недовість визначених заходів (відсутність впливу результатів реалізації таких заходів на підвищення якості внутрішнього аудиту в звітному році) тощо.

6. Допускається неконкретність формулювання змісту заходів у програмах, невизначення чітких строків виконання, включення до програм заходів, за якими відсутній механізм реалізації тощо. Наприклад, програми містять такі заходи як:

- «прагнення до охоплення найбільшої кількості джерел аудиторських доказів»;
- «розроблення та затвердження внутрішніх розпорядчих документів з проведення внутрішнього аудиту. Формування справ» (при тому, що в органі вже затверджено порядок проведення внутрішнього аудиту) без уточнення питань/аспектів, щодо яких мають розроблятися відповідні документи;
- визначення для заходів строку виконання «щорічно» без конкретних часових меж та/або граничних термінів.

7. У більшості органів не визначаються очікувані результати від виконання передбачених програмами заходів або вимірювані індикатори їх виконання тощо.

В деяких випадках визначені у програмах індикатори виконання не дають змоги оцінити стан та результати виконання відповідного заходу (наприклад, у якості індикатору виконання заходів з проведення економічних навчань та інформаційно-роз'яснювальної роботи визначено «Журнал економічних навчань», тоді як доцільно було б визначити кількість або теми відповідних навчань тощо).

8. Встановлено випадки, коли складені програми частково не відповідають формі, яку визначено внутрішніми документами органу.

9. Допускаються порушення вимог пункту 6.2 глави 6 розділу IV Стандартів в частині затвердження програм керівником установи.

З огляду на викладене, для удосконалення підходів до внутрішнього оцінювання якості, впровадження дієвих заходів із гарантування та підвищення якості внутрішнього аудиту, забезпечення дотримання вимог бюджетного законодавства та нормативно-правових актів з питань внутрішнього аудиту, Міністерство фінансів України рекомендує:

1. Переглянути внутрішні документи на предмет наявності недоліків, викладених у цьому листі, та за необхідності доопрацювати їх в частині визначення/удосконалення підходів до внутрішнього оцінювання якості, зокрема, унормувати як загальні питання здійснення таких оцінок, так і методологію їх проведення. При цьому доцільно визначити:

процедури підготовки, організації та проведення внутрішньої оцінки якості, строки та періодичність її проведення, права і обов'язки посадових осіб установи, пов'язані з проведенням такої оцінки, порядок та послідовність дій, їх документальне оформлення, шляхи (процедури) вирішення спірних питань, порядок реалізації результатів внутрішньої оцінки, звітування про результати оцінки вищому керівництву, інші організаційні аспекти;

форми шаблонів (бланків) для періодичної внутрішньої оцінки якості, перелік аспектів/питань, за якими здійснюється така оцінка, систему показників (індикаторів, критеріїв) оцінки та підходи до оцінювання результатів;

вимоги, процедури та форми організації і здійснення постійного моніторингу та підтримки реалізації функції внутрішнього аудиту (у тому числі повноваження та відповідальність за здійснення моніторингу, інструменти для його здійснення, формалізовані форми (шаблони) для документування процесу моніторингу тощо);

форми (шаблони) для складання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, передбачивши необхідність визначення очікуваних результатів або вимірюваних індикаторів виконання заходів програм, чітких термінів виконання та відповідальних виконавців.

2. Оновити внутрішні документи, що регламентують питання проведення оцінок якості, з урахуванням змін у законодавстві з внутрішнього аудиту та в подальшому

підтримувати їх в актуальному стані.

3. При проведенні внутрішніх оцінок якості забезпечувати охоплення всіх аспектів діяльності з внутрішнього аудиту.

4. Розглянути питання щодо запровадження у практику роботи періодичного вивчення позиції зацікавлених сторін (вищого керівництва, відповідальних за діяльність, керівників структурних підрозділів, установ та підприємств, у яких проводились внутрішні аудити) щодо діяльності з внутрішнього аудиту, в тому числі з метою визначення аспектів такої діяльності, які потребують удосконалення.

5. Розглянути питання щодо визначення чітких ключових показників діяльності з внутрішнього аудиту (кількісних та/або якісних вимірюваних індикаторів), у тому числі для використання при проведенні внутрішніх оцінок якості.

6. При складанні (формуванні) програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту:

враховувати результати періодичних оцінок якості та постійного моніторингу діяльності з внутрішнього аудиту;

визначати заходи, спрямовані безпосередньо на підвищення якості, розвиток та удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту, усунення та недопущення в подальшому недоліків і проблем (зокрема, встановлених оцінками якості);

визначати чіткі очікувані результати, вимірювані індикатори виконання заходів програм, у тому числі з метою подальшого оцінювання ступеня їх досягнення та дієвості відповідних заходів;

не допускати в подальшій роботі недоліки, викладені у цьому листі.

7. Керівникам підрозділів внутрішнього аудиту здійснювати оперативне ознайомлення всіх працівників підрозділу та за необхідності – інших зацікавлених осіб з результатами проведених внутрішніх оцінок якості та затвердженими програмами забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, а також звітування вищому керівництву про результати внутрішніх оцінок якості та стан виконання програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту (зокрема, з наданням інформації щодо конкретних заходів з виконання програм – їх змісту, кількості, результатів тощо).

При доопрацюванні внутрішніх документів з питань проведення внутрішнього аудиту та організації заходів із гарантування та підвищення якості внутрішнього аудиту рекомендуємо користуватися методичним посібником «Оцінка якості внутрішнього аудиту в державних органах» (розміщений на офіційному веб-сайті Мінфіну (www.minfin.gov.ua) в рубриці «Аспекти роботи»/«Державний внутрішній фінансовий контроль»/«Методичні посібники щодо ДВФК»).

Просимо поінформувати Міністерство фінансів України про вжиті заходи щодо удосконалення внутрішніх документів в частині здійснення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту, а також підходів до складання та виконання програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту при поданні звіту (ф. № 1-ДВА) за 2018 рік.

В. о. Міністра

О. МАРКАРОВА